

קהל עדת ישורון

י ר ו ש ל י ם

בס"ד

שעור מורה מורינו הרב יהודה גנס שליט"א שבת נצבים וילך ע"ד:

מדיני עירוב תבשילין

- א. מן התורה מותר לבשל ולעשות כל מלאכה המותרת מיום טוב לשבת, אולם חכמינו ז"ל תיקנו שאסור לאדם לעשות כן¹ אלא אם כן עשה 'עירוב תבשילין'. (דהיינו שהתחיל בהכנות קודם היום טוב, וביום טוב אינו אלא ממשיך את ההכנות).
- ב. יש אומרים שלא הותר מן התורה להכין מיום טוב לשבת אלא באופן שיוכל ליהנות מהמלאכה ביום טוב עצמו, אולם אם מבשל למשל סמוך לחשיכה הדבר אסור מן התורה, וכתבו הפוסקים² שצריך לחוש לדיעה זו ולבשל מבעוד יום, אם לא בשעת הדחק³.
- ג. יש להניח לצורך העירוב תבשיל (שגודלו לפחות 'כזית'⁴), ונהגו להניח גם פת⁵ (חלה או מצה שגודלה לפחות 'כביצה'⁶).
- ד. כתבו בפוסקים שיקח חתיכת בשר או דג חשובה, ורבים נהגו לקחת ביצה⁷.
- ה. את העירוב יש להניח לכתחילה בערב יום טוב ולא קודם⁸, ומצוה מן המובחר לבשל בערב יום טוב תבשיל מיוחד לצורך העירוב⁹. (אולם מעיקר הדין אין צריך לבשל במיוחד עבור העירוב).
- ו. התבשיל שמניחים אותו לצורך העירוב צריך להיות מדברים שמלפתים בהם את הפת¹⁰. (דהיינו תבשיל שנאכל לפעמים עם פת, כגון ביצה או חתיכת בשר או דג וכדומה, ולא בתפוחי אדמה דייסא וכדומה).
- ז. כשמניח את העירוב מברך 'אקב"ו על מצות עירוב', ואומר את הנוסח של בהדין עירובא.
- ח. בשעת הברכה והאמירת הנוסח יש לאחוז את העירוב בידו¹¹.

¹ ואולם כל שאינו עושה מלאכה ורק טרחא בעלמא עבור שבת כסידור הבית וכדו' י"א שא"צ עירוב, עיין סי' ש"ב מ"ב ס"ק י"ז, ומשמע שכך נטה להכריע להלכה, וע"ע סי' תרס"ז בשעה"צ ס"ק ז'.

² עיין סי' תקכ"ז ס"א במשנ"ב ובה"ל.

³ ולכן נהגו בעבר בהרבה מקומות להקדים את תפילת ערבית של שבת ולהתפלל מבעוד יום, כדי שעי"ז יגמרו הקהל את הכנותיהם מוקדם.

⁴ ויש המהדרים להניח אף תבשיל בגודל כביצה, וכדעת הצ"ח.

⁵ מה שנהגו בכך הוא כדי לצאת את דעת ר"ת הסובר שאסור לאפות ללא עירוב בפת, ובזמננו שאין אופין ביו"ט, לכא' אצ' לזה, אולם כבר נהוג עלמא בכך, וצ"ב.

⁶ שם סעיף ג'.

⁷ בטעם המנהג כתב בערוך השלחן שהביצה היא דבר שאינו מתקלקל עד השבת, ובזמנינו ששומרים את העירוב במקרה לכא' אין טעם לכך.

⁸ שם ס"ק מ"ד.

⁹ עי"ש סעיף ו' בה"ל ד"ה עדשים ושם סעיף י"ד ד"ה לכתחילה.

¹⁰ שם ס"ד.

¹¹ עיין בשו"ע שם סי"ב, ויש שכתבו שהוא לעיכובא.

קהל עדת ישורון

י ר ו ש ל י ם

ט. מי שלא מביין את הנוסח יאמר בלשון שמביין, שבזה העירוב יותר לו לבשל וכו'. (ולדעת הרבה פוסקים כל שלא אמר את הנוסח והבינו לא יצא ידי המצוה ואסור לו לעשות מלאכה).

י. את סיום הנוסח "ולכל ישראל הדירים בעיר הזאת" אין צריך לומר רק מי שמזכה את העירוב (ע"י אחר) לשאר בני העיר, כגון גדול העיר.

יא. מצוה על גדול העיר לזכות העירוב עבור שאר בני העיר ששכחו לעשות עירוב, או שעירובם נאבד, אולם אסור לאדם להימנע מלעשות עירוב על סמך עירובו של גדול העיר, שתקנת חז"ל היתה שכל אחד יעשה עירוב לעצמו¹².

יב. א"א לזכות ע"י משהו ממשפחתו, אלא ע"י אחר. (ואם אי אפשר, יזכה ע"י אשתו או אחד מבניו או מבנותיו שהינם בני מצוות¹³).

יג. המזכה את העירוב לאחרים יזכה קודם את העירוב, ואח"כ יטלנו ויברך ויאמר את הנוסח הנ"ל¹⁴.

יד. מי ששכח לעשות עירוב יכול לסמוך על עירובו של גדול העיר [אם ברור לו שאכן בעיר זו זיכה אדם אחד לפחות את עירובו לשאר בני העיר], אולם אם שכח פעמיים ברציפות לעשות כן, אינו יכול לסמוך על עירובו של גדול העיר¹⁵.

טו. אף מי שאין בדעתו לבשל כלל מיום טוב לשבת יעשה עירוב תבשילין, שהרי יצטרך להדליק נרות ולהעמיד את המאכלים על האש¹⁶.

טז. מי שמתארח אצל חבירו לימי החג והשבת יעשה עירוב בלא ברכה, ועדיף שיבקש מבעל הבית יעשה עירוב גם עבורו, ויזכה לו את העירוב¹⁷.

יז. העירוב מתיר רק לעשות מלאכה מיום ו' (ב' דר"ה לשבת), אולם אין לעשות בשום אופן מלאכה ביום ה' לא עבור יום ו' ולא עבור השבת, אולם מותר לבשל בקדירה אחת כמות גדולה גם עבור יום אחר כל שאינו מוסיף בטרחה עבור היום ההוא.

יח. משום חיוב מצוה יש לקחת את פת העירוב בשבת לצירוף ללחם משנה לג' הסעודות, ובסעודה שלישית לבצעה¹⁸.

¹² שם סעיף ז'.

¹³ עיי"ש סעיף י'.

¹⁴ שם ס"ב.

¹⁵ שם מ"ב ס"ק כ"ב, אמנם בערוה"ש כתב להקל בזה בזמנינו.

¹⁶ ואם אין בדעתו להעמיד מאכלים על האש יעשה עירוב בשביל הדלקת הנרות, אמנם יש לדון אם יברך, דהלא י"א שבשביל הדלקת נרות אין צורך בעירוב [עיי"ש ס"ט], ואמנם י"ל דכל שמכין לעצמו את האפשרות לעשות מלאכות חשיב מצוה ויכול לברך [ועיין מועדים וזמנים להגר"מ שטרנבור], ובפרט שתמיד יכול להתחדש מצב שיצטרך לעשות משהו עבור שבת, וע"כ נראה לכאן שיכול לברך, ודוק.

[עוד יש להוסיף בזה מש"כ בתבואות שור (יו"ד סי' י"ט) שאף השוחט לבהמה או גוי, כל שאילו ימלך הישראל יוכל לאכלו מברך על השחיטה, ופשיטא דלדידיה ה"ה בענינו].

וראיתי שכתבו לתלות את נידון זה בטעם העירוב האם הוא כדי שלא יאמרו שאף לחול אופים או כדי שיברור מנה יפה לשבת, שלטעם השני יש לעשות עירוב גם אם לא יבשל, ולענ"ד יש לדון בזה, דגם לטעם זה גדר הדברים הוא שחז"ל אסרו מלאכות בלא עירוב, ואינו תקנה בפ"ע, ודוק.

¹⁷ עיי"ש ס"כ בה"ל ד"ה מי.

¹⁸ שם ס"ק י"א.